

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÊ THỊ HẰNG

**NGHIÊN CỨU ĐA DẠNG VỀ TÀI NGUYÊN THỰC VẬT
CÓ GIÁ TRỊ LÀM THUỐC Ở ĐẢO BA MÙN
THUỘC VƯỜN QUỐC GIA BÁI TỬ LONG,
TỈNH QUẢNG NINH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÊ THỊ HẰNG

**NGHIÊN CỨU ĐA DẠNG VỀ TÀI NGUYÊN THỰC VẬT
CÓ GIÁ TRỊ LÀM THUỐC Ở ĐẢO BA MÙN
THUỘC VƯỜN QUỐC GIA BÁI TỬ LONG,
TỈNH QUẢNG NINH**

Ngành: SINH THÁI HỌC

Mã ngành: 8.42.01.20

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS. ĐINH THỊ PHƯỢNG

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng cá nhân tôi.

Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Nếu sai tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Tác giả

Lê Thị Hằng

LỜI CẢM ƠN

Hoàn thành luận văn này, trước hết em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS. Đinh Thị Phượng, người đã tận tình chỉ bảo giúp đỡ em trong suốt thời gian nghiên cứu và thực hiện đề tài cho đến khi em hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Em xin cảm ơn toàn thể cán bộ, giảng viên khoa Sinh học trường ĐHSP Thái Nguyên đã hết sức tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong thời gian nghiên cứu.

Trong quá trình điều tra, khảo sát em đã nhận được sự giúp đỡ, tạo điều kiện về nhiều mặt của BQL Vườn Quốc Gia Bái Tử Long, tỉnh Quảng Ninh.

Cuối cùng, trong quá trình nghiên cứu, vẫn còn gặp nhiều khó khăn nên luận văn của em không thể tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy, em rất mong nhận được sự góp ý của các thầy cô để luận văn của em được hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Học viên

Lê Thị Hằng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC HÌNH	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Nội dung nghiên cứu	3
4. Thời gian và phạm vi nghiên cứu	3
5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn.....	3
6. Đóng góp mới của luận văn.....	3
Chương 1: TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	5
1.1. Những nghiên cứu về hệ thực vật và thảm thực vật.....	5
1.1.1. Trên thế giới	5
1.1.2. Ở Việt Nam.....	5
1.2. Những nghiên cứu về dạng sống thực vật	6
1.3. Những nghiên cứu về yếu tố địa lý cấu thành hệ thực vật	8
1.4. Những nghiên cứu về cây thuốc và vị thuốc	13
1.4.1 Trên thế giới	13
1.4.2. Ở Việt Nam.....	14
1.5. Tiềm năng, tình hình khai thác và sử dụng cây thuốc ở Việt Nam	18
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	21
2.1. Đối tượng nghiên cứu	21
2.2. Phương pháp nghiên cứu	21

2.2.1. Phương pháp điều tra theo tuyến và ô tiêu chuẩn (OTC).....	21
2.2.2. Phương pháp thu mẫu thực vật.....	22
2.2.3. Phương pháp phân tích mẫu vật	22
2.2.4. Phương pháp xác định đa dạng các yếu tố địa lý	22

Chương 3: ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN - KINH TẾ XÃ HỘI KHU VỰC

NGHIÊN CỨU	24
3.1. Điều kiện tự nhiên	24
3.1.1. Vị trí địa lý.....	24
3.1.2. Địa hình	25
3.1.3. Địa chất, thổ nhưỡng	26
3.1.4. Khí hậu.....	26
3.1.5. Thủy Văn	27
3.2. Điều kiện kinh tế - xã hội	28
3.3. Nhận xét về điều kiện tự nhiên, xã hội vùng nghiên cứu	28
3.3.1. Thuận lợi.....	28
3.3.2. Khó khăn.....	28

Chương 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN .....

4.1. Đa dạng về các taxon thực vật có giá trị làm thuốc ở khu vực nghiên cứu....	29
4.1.1. Đa dạng ở bậc ngành.....	29
4.1.2. Đa dạng ở bậc họ	30
4.1.3. Đa dạng ở bậc chi.....	32
4.2. Đa dạng về thành phần thực vật có giá trị làm thuốc ở KVNC	33
4.2.1. Đa dạng về thành phần loài thực vật có giá trị làm thuốc ở KVNC	33
4.2.2. Đa dạng thành phần dạng sống của thực vật có giá trị làm thuốc tại các quần xã nghiên cứu.....	37
4.3. Đa dạng các yếu tố địa lý của các loài thực vật có giá trị làm thuốc	41
4.4. Đa dạng về giá trị sử dụng của các loài thực vật có giá trị làm thuốc ở khu vực nghiên cứu	42

4.4.1. Nhóm cây chữa bệnh ngoài da	42
4.4.2. Nhóm cây chữa bệnh ho, cảm, hạ sốt.....	45
4.4.3. Nhóm cây chữa bệnh xương, dạ dày, tiêu hóa, thần kinh	49
4.4.4. Nhóm cây chữa bệnh phụ nữ	51
4.5. Các loài cây thuốc quý hiếm ở khu vực nghiên cứu	52
4.6. Đề xuất một số biện pháp bảo tồn tài nguyên thực vật có giá trị làm thuốc.....	53
4.6.1. Các giải pháp về chính sách	53
4.6.2. Các giải pháp lâm sinh.....	54
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	56
1. Kết luận.....	55
2. Đề nghị.....	56
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	57
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Viết đầy đủ
CR	Rất nguy cấp
EN	Nguy cấp
VU	Sẽ nguy cấp
KVNC	Khu vực nghiên cứu
ĐDSH	Đa dạng sinh học
ODB	Ô dạng bản
OTC	Ô tiêu chuẩn
Nxb	Nhà xuất bản

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1. Đa dạng yếu tố địa lý thực vật ở một số vườn quốc gia và Khu bảo tồn thiên nhiên	12
Bảng 3.1. Khí tượng bình quân các tháng trong năm 2016 tại vịnh Bái Tử Long	27
Bảng 4.1. Sự phân bố các bậc taxon thực vật tại KVNC	29
Bảng 4.2. Sự phân bố các bậc taxon trong ngành Hạt kín tại KVNC	30
Bảng 4.3. Các họ giàu loài (từ 4 loài trở lên) của hệ thực vật tại KVNC	31
Bảng 4.4. Các chi giàu loài (từ 3 loài trở lên) của hệ thực vật tại KVNC	33
Bảng 4.5. Sự phân bố các họ, chi, loài thực vật có giá trị làm thuốc ở quần xã rừng.....	33
Bảng 4.6. Số lượng loài thực vật có giá trị làm thuốc trong các họ thực vật ở quần xã rừng ngập mặn	36
Bảng 4.7. Đa dạng về dạng sống các loài thực vật có giá trị làm thuốc của các quần xã nghiên cứu	37
Bảng 4.8. Thành phần dạng sống loài thực vật có giá trị làm thuốc tại quần xã rừng.....	38
Bảng 4.9. Thành phần dạng sống loài thực vật có giá trị làm thuốc tại quần xã rừng ngập mặn	39
Bảng 4.10. Đa dạng về yếu tố địa lý thực vật làm thuốc tại KVNC	41
Bảng 4.11. Tổng hợp nhóm cây chữa bệnh ngoài da	43
Bảng 4.12. Tổng hợp nhóm cây chữa bệnh ho, cảm, hạ sốt.....	46
Bảng 4.13. Tổng hợp nhóm cây chữa bệnh xương, dạ dày, tiêu hóa, thần kinh....	49
Bảng 4.14. Tổng hợp nhóm cây chữa bệnh phụ nữ.....	51
Bảng 4.15. Danh lục các loài thực vật quý hiếm ở KVNC	52

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1: Sơ đồ bố trí OTC và ODB trong quần xã rừng	21
Hình 4.1. Biểu đồ tỷ lệ các nhóm dạng sống ở quần xã rừng	39
Hình 4.2. Biểu đồ tỷ lệ% các nhóm dạng sống ở quần xã rừng ngập mặn	40